

R á m c o v é o k r u h y k e z k o u š e z P o m o c n ý c h v ě d h i s t o r i c k ý c h p r o h i s t o r i k y

Upozornění: toto není výčet konkrétních zkušebních otázek; uvedené okruhy představují pouze m i n i m u m znalostí nezbytné k absolvování zkoušky!

Části zkoušky:

- I. **Část praktická** – ověření praktických dovedností z oblasti paleografie a chronologie
 - a. Přepis (transliterace) vybraných ukázek písemných pramenů, určení typu písma a jeho rámcová datace
 - b. Převod dat
 - i. Podle římského kalendáře
 - ii. Podle církevního kalendáře

 - II. **Část teoretická** – ověření teoretických znalostí obsahu jednotlivých pomocných věd historických v rozsahu:
 - 1) témat probraných v jednotlivých hodinách během semestru
 - 2) příručky Vademecum pomocných věd historických
1. **Paleografie**
 - definice, předmět studia
 - bádání (minimálně: G. Friedrich, J. Šebánek, Z. Hledíková, J. Kašpar, P. Spunar, H. Pátková, D. Havel)
 - orientace ve vývoji latinského písma se zvláštním důrazem na následující okruhy: gotické písmo, novogotické písmo, humanistické písmo (zde je nutná znalost konkrétních typů písem náležejících do uvedených okruhů a schopnost jejich praktické četby – viz praktická část zkoušky).
 - znalost základních pojmů souvisejících s paleografickou prací s texty: typy přepisů (transliterace, transkripce), zkratky – jejich typy a slovníky, ligatury atd.
 2. **Diplomatika**
 - definice, předmět studia
 - bádání (minimálně: J. Mabillon, Th. Sickel, J. Ficker, A. Boček, G. Friedrich, J. Šebánek, S. Dušková, J. Bistrický, V. Vašků ad.)
 - listina jako předmět studia diplomatiky:
 - o definice listiny, vnější a vnitřní znaky listin, listinné formule, listinná falza
 - o edice diplomatického materiálu; jejich typy (registář, diplomatář) a základní ediční řady (MGH, CDM, CDB, RBM... - *nutno znát: teritoriální a časový záběr edice, doba vzniku edice, hlavní editoři*); též zpřístupňování digitalizovaných listin na internetu (www.monasterium.net)
 - typologie diplomatického materiálu (znalost struktury diplomatického materiálu i jednotlivých nejdůležitějších typů diplomatických písemností)
 - formy dochování diplomatického materiálu (originál, koncept, opis – druhy opisů)
 3. **Chronologie**
 - definice, předmět studia
 - bádání (minimálně: J. Emler, G. Friedrich, M. Bláhová)
 - vývoj kalendáře a jeho reformy (k. juliánský, gregoriánský)
 - římský kalendář a církevní kalendář – způsob datování (viz praktická část)

4. Genealogie

- definice, předmět studia; genealogie v kontextu historiografie, genealogie vs. historická demografie
- bádání (B. Paprocký z Hlohól, V. Březan, B. Balbín, F. Palacký, A. Sedláček, J. Pilnáček)
- základní pojmy (vývod, rozrod, rodokmen, ztráta předků; agnáti, kognáti...)
- prameny genealogie

5. Heraldika

- definice, předmět studia
- vývoj heraldiky
- bádání (Siebmacher – Wappenbuch; B. Paprocký z Hlohól, V. Král z Dobré Vody, K. Schwarzenberg, M. Kolář, A. Sedláček, V. Vojtíšek, T. Krejčík, K. Müller)
- základní pojmy: erb (jeho definice, funkce v životě dobové společnosti, erb jako historický pramen), základní části erbu, heraldické tinktury, erbovní figury, honosné kusy, blasonování (v teoretické rovině – základní zásady popisu erbu)

6. Sfragistika

- definice, předmět studia
- bádání (M. Kolář, A. Sedláček, V. Vojtíšek, J. Čarek, J. Krejčíková, T. Krejčík, K. Maráz)
- základní pojmy – pečeť (její definice, funkce v životě dobové společnosti, pečeť jako historický pramen), pečetidlo
- vnější znaky pečeti (pečetní látka, tvar, velikost, obraz, opis vs. nápis, způsob přiřevnění)
- typologie pečeti

7. Metrologie

- definice, předmět studia
- bádání (minimálně příručka G. Hofmanna)
- rámcová orientace ve vývoji měř a vah v českých zemích do zavedení metrické soustavy i v příslušných měrných jednotkách (schopnost přiřadit konkrétní jednotky do příslušné kategorie měř/vah)

8. Numismatika

- definice, předmět studia
- bádání (minimálně: E. Nohejlová-Prátová, J. Sejbal, P. Vorel)
- základní pojmy (peníze, mince, předmincovní platidla, měna...)
- vývoj měny v českých zemích od denárové měny po korunovou měnu

9. Kodikologie

- definice, předmět studia
- bádání (I. Hlaváček, Fr. Hoffmann ad.; Studie o rukopisech)
- základní pojmy (kodex, skriptorium...)
- způsoby zpřístupňování kodikologického materiálu (soupisy rukopisů, digitalizace rukopisů – www.manuscriptorium.com)

10. Epigrafika

- definice, předmět studia
- bádání (alespoň B. Ryba, M. Flodr)
- nápis jako historický pramen, typologie nápisů